

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทพระสงฆ์กับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ของไทย: กรณีศึกษาในจังหวัดกระบี่

ชื่อและนามสกุล คาบคำรววัฒนา สิมมา

แขนงวิชา การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข
2. รองศาสตราจารย์ชูปณรรต พรหมอินทร์

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประณต เสนีย์คำสุข

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประณต นันทิยะกุล)

เสนาญ คำสุข

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข)

ชูปณรรต พรหมอินทร์

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชูปณรรต พรหมอินทร์)

สุจินต์ วิสวธีรานนท์

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

Atok

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทพระสงฆ์กับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทย:
กรณีศึกษาในจังหวัดกระบี่

ผู้วิจัย ดาบตำรวจวัฒนา สิมมา รหัส 2488002904 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข (2) รองศาสตราจารย์สุปรตพรหมอินทร์ **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ในจังหวัดกระบี่ (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของพระสงฆ์ ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย (3) เสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคของพระสงฆ์ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้จากเอกสาร กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงพระสงฆ์ในจังหวัดกระบี่จำนวน 15 รูป และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า (1) พระสงฆ์ในจังหวัดกระบี่ มีความรู้ ความเข้าใจด้านพุทธศาสนา อย่างดีและเข้าใจการเมืองในระบอบประชาธิปไตยพอสมควร พระสงฆ์มีบทบาทในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยค่อนข้างจำกัดหรืออยู่ในขอบเขตตามที่พระธรรมวินัยกำหนด แต่ก็พบว่าพระสงฆ์หลายรูปที่มีบทบาททางอ้อมในการเผยแพร่ความคิดและความรู้เกี่ยวกับการเมืองแบบประชาธิปไตยต่อประชาชน เช่น การเทศนา การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ เป็นต้น (2) ปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยก็คือ การถูกวิจารณ์ถึงความเหมาะสมของพระสงฆ์ที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง โดยเฉพาะการสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ที่ได้รับการเลือกตั้ง และมีพระสงฆ์บางรูปไม่ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้องกับทางการเมืองมากนัก รวมถึงพระสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (3) เถระสมาคมควรมีแนวทางในการออกระเบียบปฏิบัติในการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ให้มีส่งเสริมประชาธิปไตย พระสงฆ์ควรปรับวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยผ่านกลุ่มตัวแทนนักเรียน และการเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ

คำสำคัญ บทบาท พระสงฆ์ วัฒนธรรมทางการเมือง ประชาธิปไตย จังหวัด กระบี่

Thesis title: The Role of Monks in Building a Democratic Political Culture in Thailand: A Case Study of Krabi Province

Researcher: Pol. Sen. Sgt. Maj. Watana Simma; **ID:** 2488002904; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Dr. Senee Comsook, Associate Professor; (2) Thapanat Prom-in, Associate Professor;

Academic year: 2011

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the role of the Buddhist clergy in building a democratic political culture in Krabi Province; (2) to study the problems and obstacles faced by the clergy in that role; (3) to recommend ways to solve those problems.

This was a qualitative study based on documentary research and interviews with key informants, consisting of 15 Buddhist monks in Krabi. Data were analyzed through descriptive analysis.

The results showed that: (1) Monks in Krabi have a good level of knowledge and understanding of Buddhism and a fair knowledge of democracy. The role of the Buddhist clergy in promoting democratic political culture was rather limited and stayed within the bounds of what was allowed by the discipline of their order. However, several of the monks interviewed did have an indirect role in disseminating ideas and knowledge about democracy to the people through their sermons and informal discussions. (2) One of the major problems was criticism against monks for getting involved in politics. In particular, the monks felt that people would disapprove if a monk endorsed or supported any local politician up for election. Some of the monks did not want to have anything to do with politics. Also, many of the monks lacked understanding of the true meaning of democracy. (3) Recommendations for solving these problems are that the Sangha Supreme Council of Thailand should issue regulations governing monks' roles in promoting democracy; and monks should use new methods to educate people about the democratic system, such as speaking to student groups and acting as democracy advisers to various organizations and agencies.

Keywords: Role, Buddhist clergy, Buddhist monk, Political culture, Democracy, Krabi Province

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รองศาสตราจารย์ ฐาปนรศพรหมอิน สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และรองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ นันทิยะกุล กรรมการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส ทั้ง 15 แห่งในจังหวัดกระบี่ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเสียสละเวลาอันมีค่าที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณเพื่อนๆ ศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รุ่น 2 ที่ได้ให้กำลังใจ โดยเฉพาะปลัดอรุณี คำหอม ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านเอกสารและข้อมูล

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช คุณพ่อคุณแม่ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

วัฒนา สิมมา

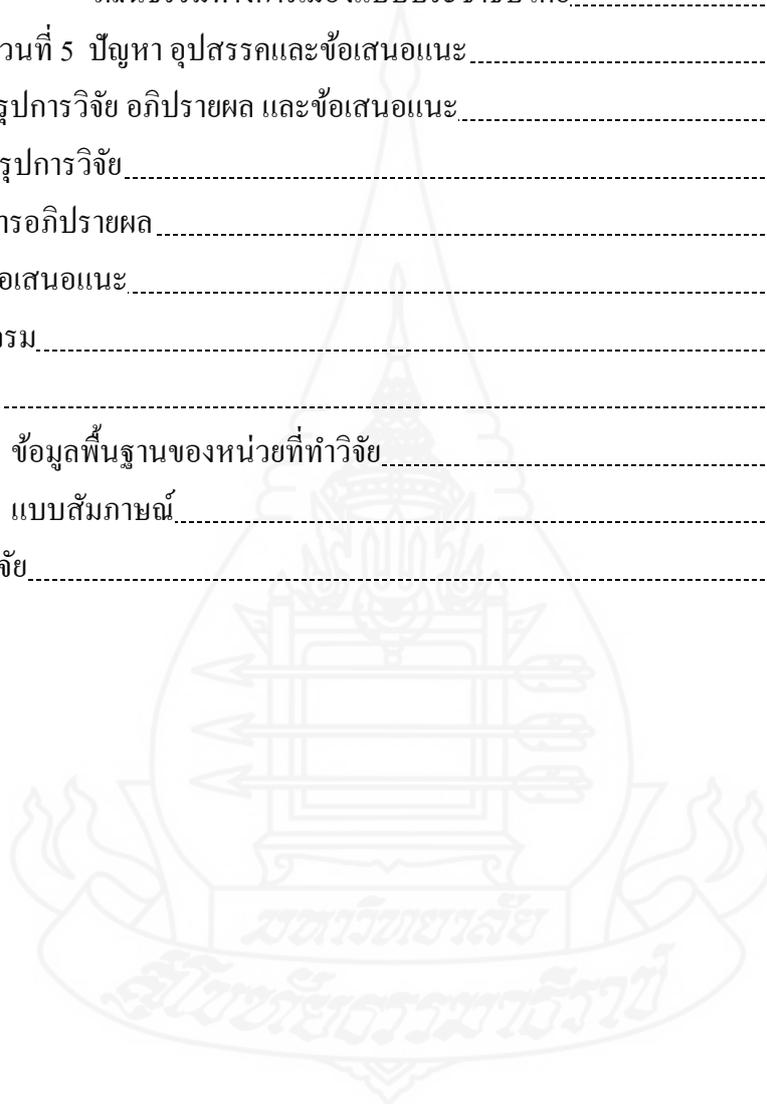
กรกฎาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย.....	12
แนวคิดเรื่องรูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมือง.....	21
แนวคิดระบอบประชาธิปไตย.....	29
แนวคิดเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	49
แนวคิดพระพุทธศาสนาและบทบาทของพระสงฆ์.....	59
ข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานที่ทำวิจัย.....	87
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	87
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	99
ประชากรและตัวอย่าง.....	99
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	103
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	104
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	106
ส่วนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจด้านพุทธศาสนาและการเมืองโดยทั่วไป.....	110
ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและทัศนคติเกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย.....	133

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 4 บทบาทของพระสงฆ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการกับการสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย.....	148
ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ.....	155
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	158
สรุปการวิจัย.....	159
การอภิปรายผล.....	163
ข้อเสนอแนะ.....	186
บรรณานุกรม.....	187
ภาคผนวก.....	194
ก ข้อมูลพื้นฐานของหน่วยที่ทำวิจัย.....	195
ข แบบสัมภาษณ์.....	112
ประวัติผู้วิจัย.....	215

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
ภาพที่ 3.1 กลุ่มประชากร.....	99
ภาพที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	102
ภาพที่ 5.1 อริยสัจ 4.....	169

